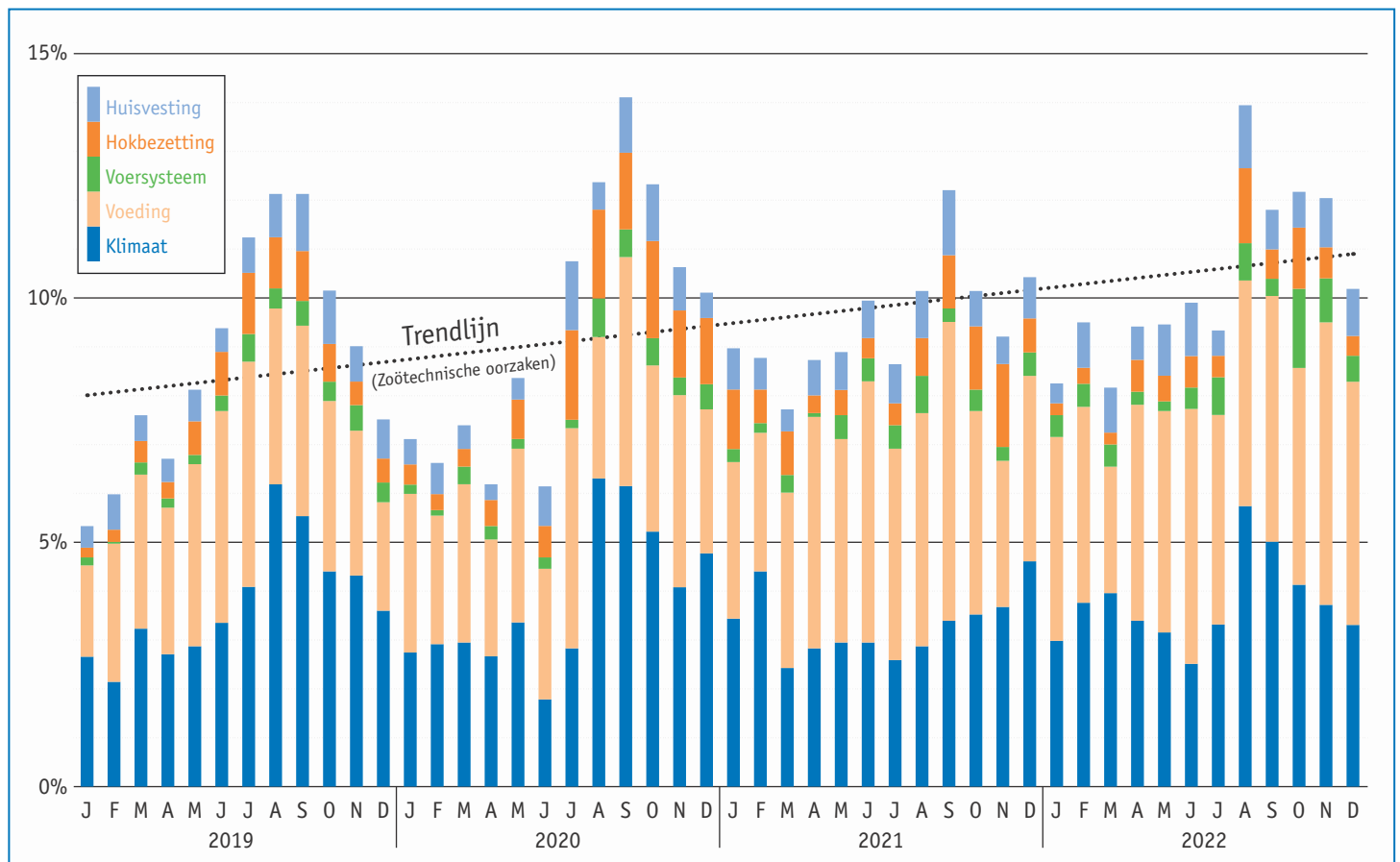

Welke oorzaken spe varkensgezondheids

De gezondheid en het welzijn van gehouden varkens is afhankelijk van vele factoren, waaronder de aan- en afwezigheid van ziekteverwekkers, alsmede zoötechnische factoren. Hoe zien we dit terug in de monitoring van varkensgezondheid in Nederland? We hebben de gegevens van 2022 op een rijtje gezet.

In de Online Monitor melden dierenartsen de aan- en afwezigheid van gezondheidsklachten op een bedrijf. In 2022 was er bij gemiddeld 75 procent van de bedrijfsbezoeken geen sprake van gezond-

heidsklachten. Bij 25 procent van de bedrijfsbezoeken waarbij wel gezondheidsproblemen werden geconstateerd, werd meestal een infectieuze oorzaak benoemd. Zo zijn in 2022 de drie, door dierenartsen, meest gemelde waarschijnlijke verwekkers streptokokken, App en influenzavirus. Pas op de vierde en zesde plek worden respectievelijk 'voeding' en 'klimaat' als mogelijke oorzaak gemeld. Dit zien we ook terug in de gegevens van de Veekijkertelefoon. De vragen die daar worden gesteld gaan meestal over ziektes of problemen, zoals over App of over te hoge uitval en zelden over specifieke onderwerpen als huisvesting, klimaat of biosecurity.

Figuur 1: zoötechnische oorzaken gemeld in de Online Monitor als meest waarschijnlijke oorzaak van gezondheidsklachten (periode 2019-2022).

len een rol bij problemen?

Zoötechnische oorzaken vastgelegd

Er worden in de Online Monitor ook meldingen gedaan waarbij het voersysteem, hokbezetting of huisvesting als oorzaak van gezondheidsklachten wordt aangegeven. In de praktijk kunnen ook meerdere oorzaken gelijktijdig voorkomen en elkaar beïnvloeden. De dierenartsen zullen meestal de, in hun ogen, meest relevante aandachtspunten ingeven in de monitor. Hieronder staan enkele trends in de gerapporteerde 'zoötechnische oorzaken'.

Sinds 2019 stijgt het percentage van het gemelde gezondheidsklachten per maand waarbij aan een zoötechnische oorzaak wordt gedacht (figuur 1). In 2022 werd gemiddeld 10 procent van de gezondheidsklachten toegeschreven aan zoötechniek. Klimaat en voeding zijn samen verantwoordelijk voor het grootste deel van deze meldingen. Het wisselende percentage gemelde gezondheidsklachten toegeschreven aan zoötechnische oorzaken varieert per seizoen, waarbij in de herfst een hoger percentage meldingen wordt gedaan.

Meldingen waar het klimaat is ingevoerd als veroorzaker worden vaak genoemd bij respiratieklachten, zoals hoesten en longontsteking. De klachten die het meest worden genoemd met voeding als oorzaak betreffen meestal algemene ziekteverschijnselen, klachten van het maag-darmstelsel en aan het beenwerk.

Pathologisch onderzoek

Waar in de Online Monitor dierenartsen een direct verband leggen tussen de klachten en eventuele zoötechnische oorzaken, is dit bij pathologisch onderzoek vaak onmogelijk. Pathologisch onderzoek is bij uitstek geschikt voor het aantonen van pathologische processen en veranderingen in dieren. De oorzaak van deze veranderingen kunnen van infectieuze of zoötechnische oorsprong zijn. Zonder kennis van het bedrijf is het ingewikkeld om pathologische veranderingen direct te herleiden naar non-infectieuze oorzaken. Een uitgebreide anamnese kan hierbij al veel helpen.

In 2022 zagen we dat bij dieren ingestuurd voor pathologisch onderzoek het vaakst een diagnose werd gesteld die was gerela-

teerd aan het maag-darmstelsel, ongeacht de leeftijdscategorie. Bepaalde aandoeningen, zoals maag- en darmdraaiingen kunnen gerelateerd zijn aan zoötechnische oorzaken, zoals voeding en voeropname. Bekende risicofactoren van maag-darmdraaiingen zijn onder andere eenmaal daags voeren, gisting in het voer of onrust tijdens het voeren. Ook factoren zoals vitaminering van het voer kunnen effect hebben, bijvoorbeeld een te hoog of te laag gehalte van vitamine B12, vitamine D3 of vitamine E, met gezondheidsklachten tot gevolg. Bij het aantonen van een infectieziekte door de patholoog kunnen zoötechnische factoren nog steeds een belangrijke rol spelen, onder andere bij de verspreiding van het infectieuze agens of op de vatbaarheid voor een infectieziekte. Dat verklaart mede waarom de betreffende ziekteverwekker op het bedrijf meer of minder problemen veroorzaakt.

Bij het aantonen van een infectieziekte door de patholoog kunnen zoötechnische factoren een belangrijke rol spelen

Trends duiden met informatie

Er spelen dus veel factoren een rol bij de oorzaken van varkensgezondheidsklachten. De informatie over veranderende zoötechnische omstandigheden en de betrokkenheid ervan bij gezondheidsklachten is dan ook waardevol om trends te kunnen duiden en signalen vroegtijdig te detecteren. Desalniettemin is de proportionele stijging van zoötechnische oorzaken zoals weergegeven in figuur 1 niet volledig verklaard. Het kan zijn dat er minder problemen door infectieuze oorzaken gezien worden, ofwel er is mogelijk meer aandacht voor niet-infectieuze oorzaken onder de dierenartsen.